



מרכז דו-קיום בנגב לשוויון אזרחי
מركز التماسك العنصرى في النقب من أجل المساواة
Nagab Core Initiative Forum For Civic Equality



האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel



במקום
במקום
BIMKOM

מנסה ירוקה
מובילים אקטיביזם חיובי



התוכנית להקמת יישובים חדשים במבואות ערד – דף שאלות ותשובות

מהי התוכנית להקמת היישובים החדשים במבואות ערד?

זוהי תכנית להקמה של כעשרה יישובים כפריים חדשים באזור ערד: מבואות ערד מזרח (בקעת ערד) ומבואות ערד מערב (חבל יתיר). התכנית יצאה לדרך בעקבות החלטת ממשלה שהתקבלה בנובמבר 2011 ונמצאת בשלבי תכנון מתקדמים, ללא שיתוף הציבור המקומי. התכנית מייעדת הקמה של כעשרה יישובים קטנים ומבוססים המיועדים (פרט לאחד) לאוכלוסייה יהודית.

מדוע יש צורך בעשרה יישובים חדשים?

למעשה, אין צורך אמיתי בהקמה של יישובים חדשים. בהחלטת הממשלה על הקמת היישובים נכתב כי מטרתה היא הגדלת היצע הדיור עבור אוכלוסייה של כ-11,000 נפש. אלא שכבר כעת, בשני יישובים שהקמתם אושרה (יתיר וחירף) ישנן תשתיות ל-17,500 נפש; במקביל, עשרות יישובים ותיקים בנגב, כפריים ועירוניים גם יחד, סובלים מהגירה שלילית ומשוועים לאוכלוסייה חדשה. הקמת היישובים נוגדת את תפיסת התכנון הארצית, לפיה יש לחזק יישובים קיימים. לפיכך, נראה שהסיבות להקמת היישובים החדשים הן פוליטיות, ואינן נובעות מצורך אמיתי בהרחבת התשתיות; יש די והותר תשתיות זמינות לשיכונם של עשרות אלפי תושבים חדשים ביישובי האזור. בנוסף, ביישובים החדשים מתוכננת כמות מועטה של יחידות דיור- וזוהי הוכחה שמטרתם איננה הגדלת היצע הדיור בנגב.

האם התכנית הממשלתית טובה לנגב או שהיא צפויה לפגוע ביישובים הקיימים?

אף שבתזכיר התכנית מוצהר כי התוכנית לא תפגע ביישובים קיימים ואף תועיל לחיזוקם, מקרים דומים בעבר הוכיחו חד משמעית: הקמה של יישובים פרבריים גורמת לעזיבה של אוכלוסייה חזקה מהערים השכנות (אפקט "גריפת השמנת"). האוכלוסייה המבוססת מעדיפה את התשתיות החדשות, שירותי החינוך המשופרים והמגורים המובטחים לה ביישובים חדשים, כמו ההעדרה לגור בסביבה הומוגנית. היא אף שבעת-אכזבת מכך שהמדינה לא משקיעה בחיזוק היישובים הקיימים. עזיבה זו גורמת להליך קבוע של החלשת היישובים הוותיקים, אשר מוביל לעזיבות נוספות וחוזר חלילה. הקמת יישובים חדשים כרוכה בתקציבי עתק שבאים על חשבון חיזוק היישובים הקיימים. אנו צופים שרוב האוכלוסייה שתעבור להתגורר ביישובים אלה תהיה אוכלוסייה חזקה ומשכילה מהאזור ולא אוכלוסייה "חדשה" ממרכז הארץ, כפי שקרה עם הקמת היישובים מיתר ולהבים. היישובים ייצרו קיטוב חברתי בין אלה שידם משגת לעבור ליישוב חדש, ובין אלה שיישארו להתגורר ביישובים הקיימים ויסבלו מתקציבים מופחתים ומהזנחה גוברת.

מהי עלות הקמתם של יישובים חדשים לעומת חיזוק יישובים קיימים?

מחקר שנערך על ידי המשרד להגנת הסביבה מוכיח חד משמעית שעלות הקמתו של יישוב כפרי חדש גבוהה פי שלושה (!) מעלות הקמת שכונה חדשה בעיר קיימת. הפער המשמעותי לא מתבטא רק בהקמת היישובים אלא גם בהשקעות הממשלה בתחזוקתם לאורך השנים. תקציב המדינה מוגבל- אין זה אפשרי שהקופה הציבורית תממן הן את העלות הניכרת שבהקמת היישובים החדשים, והן את חיזוק הערים הקיימות; פיתוח יישובים חדשים בא על חשבון יישובים קיימים.



פורום דו-קיום בנגב לשוויון אזרחי
منتدى الكيان العربي في النقب من أجل المساواة
Nagbe Co-existence Forum For Civil Equality



האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel



במקום
במקום
BIMKOM

סנסה ירוקה
מובילים אקטיביזם חיובי



האם אזור ערד "ריק" מהתיישבות, ולכן זמין להקמת יישובים חדשים?

החלטת הממשלה מתייחסת אל מרחב הנגב כאל מרחב שומם, שהתכנית המוצעת מבקשת "להפריחו". אוכלוסיית היעד של התכנית היא אוכלוסייה יהודית בעיקרה וכוללת משפחות, גרעיני התיישבות ומשפחות חיילי צבא קבע. אולם באזור מבואות ערד מתגוררת אוכלוסייה בדואית המהווה שיעור ניכר מאוכלוסיית הנגב כולו. התכנית להקמת היישובים החדשים מתעלמת במכוון מסוגיה זו, ובכך מוכיחה עצמה כתכנית לא שוויונית ולא דמוקרטית. במקום להקים יישובים חדשים, יש להסדיר את סוגיית ההתיישבות הבדואית באזור.

האם התכנית צפויה לפגוע בסביבה?

ערד מוקפת בשטחים פתוחים ונופיים בעלי ערך רב. יישובים חדשים פירושם רבבות דונמים נוספים של שטחי טבע שיכוסו בבטון, בתשתיות נוספות של חשמל, מים ותקשורת, וכמובן במאות קילומטרים נוספים של כבישים. פירושם פגיעה ברצף של שטחים פתוחים ערכיים ובמערכות האקולוגיות הקיימות באזור. נוסף לכל אלה, תסבולנה המשפחות שתתגוררנה ביישובים הפרבריים החדשים מתלות מוחלטת ברכבן הפרטי על מנת לספק את צרכיהן הבסיסיים ביותר, מציאות שאינה עולה בקנה אחד עם יעדי המשלה לצמצום פליטת גזי חממה. הנופים סביב ערד מהווים נכס חשוב - יש לשמרם ולנצלם לתיירות, לנופש ולפנאי, ולא לפגוע בהם. מיקום היישובים בחבל יתיר ובמבואות ערד צפוי לפגוע בשטח ערכי, רגיש ורציף. הקמת יישובים חדשים נוגדת עקרונות של פיתוח בר קיימא.

האם התנגדות להקמת יישובים חדשים משמעותה התנגדות לחיזוק הנגב?

לחלוטין לא! אנו תומכים ביישוב הנגב ובחיזוקו. עם זאת אנו מאמינים שהדרך לחיזוק הדרום אסור שתבוא על חשבון התושבים והיישובים הקיימים באזור, תוך פגיעה קשה בשטחים הפתוחים. הדרך הנכונה היא דרך של שיתוף פעולה ומציאת פתרונות נכונים ושוויוניים לכל האוכלוסייה המתגוררת בדרום. במקום לפגוע במרחבים פתוחים ורגישים, להחליש את הערים סביב ולהשקיע משאבים רבים בפיתוח נקודות ישוב חדשות ולא נחוצות, יש לחזק את התושבים והיישובים קיימים במרחב שנמצאים בתת אכלוס.

דיון ציבורי זה הינו חלק מפעילות ענפה לחיזוק הערים הקיימות ונגד הקמת יישובים חדשים. מעוניינים להצטרף למאבק? צרו איתנו קשר:

נועה לוי, רכזת המאבק בתכנית עשרת היישובים בארגון שתי"ל, noal@shatil.nif.org.il

חפשו אותנו בפייסבוק "הנגב מתנגד לתכנית עשרת היישובים"

למידע נוסף:

דוח של הכנסת העוסק בהשלכות החלטת הממשלה בדבר הקמת חבל ההתיישבות באזור מבואות ערד:

<http://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m02967.pdf>

למידע נוסף על מסמכי התוכנית, מפת היישובים וחומרים נוספים- אתר החברה להגנת הטבע, קהילת באר שבע.